

Onderwerp: Internetconsultatie Novelle strafbaarstelling illegaal verblijf

Van: KAMG

Datum: 24 september 2025

KAMG raadt de overheid met klem aan om de strafbaarstelling van illegaal verblijf in het geheel te schrappen uit de voorgenomen asielwetgeving omdat dit zal leiden tot ernstige negatieve effecten op de gezondheid van mensen zonder verblijfsvergunning, op de zorgkosten, op de volksgezondheid en op de maatschappij. Ook zal het leiden tot grove schendingen van de mensenrechten in het algemeen en van de rechten van kinderen van ongedocumenteerde ouders in het bijzonder.

Zorgmijding & hogere kosten

Wanneer alleen al het aanwezig zijn in een samenleving strafbaar is, dan is elk contact, elke interactie met deze samenleving potentieel gevaarlijk. Dit werkt zorgmijding in de hand. Mensen zullen pas bij ernstige klachten en in een laat stadium om hulp komen vragen en ook elke vervolgstap in de (medische) keten uitstellen of mijden. Ze durven bijvoorbeeld misschien nog wel naar hun vertrouwde huisarts, maar gaan vervolgens de medicijnen niet ophalen bij de apotheek, of maken geen gebruik van de verwijzing naar de 2^e lijn medische zorg, of naar pedagogische ondersteuning of een voedselbank. Dit leidt tot ernstigere ziektes, meer complicaties, meer SEH zorg, hogere kosten, meer leed en slechtere eindresultaten. Dit is geen aanname, maar al eerder door wetenschappelijk onderzoek aangetoond. [Cost of exclusion from healthcare – The case of migrants in an irregular situation | European Union Agency for Fundamental Rights](#)

Directe risico's voor de volksgezondheid – uitbraken van infectieziekten

Ongedocumenteerde mensen zullen minder gebruik gaan maken van publieke gezondheidsvoorzieningen, zoals vaccinatiecampagnes (COVID, griep) en de jeugdgezondheidszorg (JGZ) met het rijksvaccinatieprogramma (RVP). Hierdoor zullen er pockets van ongevaccineerde mensen ontstaan, die ook nog eens (deels) afkomstig zijn uit landen waar allerlei infectieziekten zoals mazelen nog endemisch voorkomen. Dit vormt een serieus risico voor de volksgezondheid, vooral omdat momenteel de vaccinatiegraad in Nederland, vooral in grootstedelijke achterstandswijken al ver onder het niveau is gezakt, waarbij groepsbescherming (herd immunity) verwacht mag worden. Uitbraken van allerlei ziektes zullen dan ook niet lang op zich laten wachten.

Ook voor infectieziekten die niet met vaccinatie te voorkomen zijn, zoals TBC, HIV en SOA's geldt dat zij makkelijker verspreiden als mensen hiervoor niet tijdig en adequaat behandeld worden en hun contacten en partners niet tijdig beschermd of gewaarschuwd worden.

Schending van mensenrechten, in het bijzonder kinderrechten. Niet strafbaar, wel gestraft!

Ongedocumenteerde kinderen worden in de voorgestelde wet gelukkig niet strafbaar gesteld. Dit zou ook amoreel zijn, aangezien zij zelf geen invloed hebben op de situatie waarin ze zijn beland. Maar toch zullen hun rechten, op gezondheid, onderwijs en veilig en liefdevol opgroeien ernstig in het gedrang komen. Ouders zullen bang zijn hen naar school te laten gaan. En wat gebeurt er met deze kinderen wanneer hun strafbaar gestelde ouders 6 maanden of een jaar in detentie gaan? Wie gaat hen dan opvangen? Komen zij in de jeugdzorgketen? Hoe gaan we dit uitvoerbaar maken in het huidige krappe jeugdzorgstelsel? Of gaan ze mee in detentie...niet strafbaar, maar wel gestraft?

Indirecte risico's voor de volksgezondheid – effecten op openbare orde en veiligheid.

Mensen die ongedocumenteerd in Nederland verblijven hebben een verhoogde kans op mentale en psychiatrische problemen, doordat zij vaak blootstaan aan chronische stress en doordat minstens een deel van hen traumatische ervaringen heeft opgedaan gedurende hun reis, of tijdens hun verblijf in Nederland (bijv. door isolatie in vreemdelingendetentie).

[Gebruik isolatie in vreemdelingendetentie sterk toegenomen - Amnesty International](#)

Als zij onder nog meer stress komen en minder goede toegang tot GGZ ondersteuning krijgen, zal dit leiden tot een toename van psychische klachten, verward gedrag en potentieel ernstige incidenten.

Daarnaast zal strafbaarheid het voor ongedocumenteerde mensen nog ingewikkelder maken dan het nu al is om op een eerlijke manier inkomen te genereren. Er rest hen dan vrijwel geen andere weg dan criminaliteit of prostitutie om in hun bestaan te voorzien.

We verwachten dan ook een negatief effect op de algehele veiligheid van de samenleving, met alle gevolgen van dien op het welzijn & vertrouwen.

Conclusie

Strafbaarheidstelling als onderdeel van de voorgenomen asielwet heeft ingrijpende negatieve gevolgen op de hele Nederlandse samenleving en de exclusie waarin het zal resulteren staat haaks op de basisprincipes van de publieke gezondheid, die dicteren dat mensen met meer gezondheidsrisico's juist meer zorg nodig hebben, niet alleen voor zichzelf, maar ook ter bescherming van het collectief.

Zoals onze voorzitter al uitlegde in een recente column; "De medemens die ongedocumenteerd is, die al aan de rand van onze samenleving leeft, die heeft eerder meer dan minder zorg nodig. Werkelijke medemenselijkheid vraagt om het zien en erkennen van de mens achter de status. Dáár ligt de echte opdracht".

[De soeplepel als symboolpolitiek | medischcontact](#)

